

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มนุษย์ต้องมีศาสนาเป็นที่พึ่ง ถ้ามนุษย์ไม่มีศาสนาเป็นที่พึ่ง มนุษย์มีปัญหามาก
เวลามนุษย์ทำลายกัน ทำลายกันด้วยความเจ็บแสบ ที่นี้พอมิศาสนาเป็นที่พึ่งใช่ไหม?
ศีลธรรม จริยธรรมทำให้มนุษย์อยู่ในกรอบ ถ้ามนุษย์อยู่ในกรอบ สังคมจะมีความร่มเย็น
เป็นสุข เราเกิดมานี่ผลของวิญญูะ ถ้าสังคมร่มเย็นเป็นสุข เราเกิดในสังคมนั้น เราจะมี
ความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าเราเกิดในสังคมที่เดือดร้อน สังคมที่มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เรา
อยู่ในสังคมนั้นเราจะเดือดร้อน

นี่พูดถึงการเกิดนะ เวลาเกิดมาเราปฏิเสธไม่ได้หรอก เพราะมันมีเหตุ มีปัจจัย มัน
ถึงต้องมาเกิด เราจะปฏิเสธสิ่งนี้ไม่ได้ ที่นี้เราเกิดมาแล้วเราพบพุทธศาสนา เห็นไหม
ศาสนาถึงจะมีการเบียดเบียนกันเพราะคนมีกิเลส

คนมีกิเลสนะ แต่ศาสนาพุทธ พุทธศาสนาสอนถึงการเสียสละ การให้อภัยต่อกัน
ถ้าการให้อภัยต่อกันได้ เห็นไหม นี่มันออกมาจากหัวใจใจ มันไม่ใช่ออกมาจากกฎหมาย
กฎหมายมีการบังคับ บังคับให้คนอยู่ในกรอบ ถ้าการบังคับให้คนอยู่ในกรอบมันเป็นการ
รอนสิทธิ

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ
มนุษย์เป็นผู้ฉลาด แต่มนุษย์โง่กว่าสัตว์ เพราะสัตว์มันอยู่โดยธรรมชาติของมัน สัตว์ป่า
มันมีแต่ธรรมชาติเท่านั้นที่จะเป็นกติกายของมัน มันอยู่โดยสัญชาตญาณของมัน ถ้าสัตว์ที่
มันมีอิสรภาพของมัน นั่นมันเป็นสัตว์มันไม่มีสมอง แต่มนุษย์มีสมอง เห็นไหม มนุษย์
ถึงมีกฎหมายบังคับไว้เพื่อให้ได้อยู่กันร่มเย็นเป็นสุข

เพราะ! เพราะการเกิดของมนุษย์ เห็นไหม เกิดจากที่สูงมากก็มี เกิดจากที่ต่ำมากก็มี
การเกิดของมนุษย์นะเกิดมาหลากหลายนัก เวลาเกิดมาหลากหลายนัก ความคิดของคน

มันแตกต่างกันหลากหลาย ที่นี้ความแตกต่างหลากหลาย การกระทำนี้ ในเมื่ออยู่กันโดยสังคมนส่วนมากมันถึงต้องมีกติกา พอมีกติกามันก็รอนสิทธิกัน

การเกิดของมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์นะ เพราะการเกิดเป็นมนุษย์มีค่ามาก เวลาการเกิดนะ ถ้าการตายล่ะ? ถ้าการตาย ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ เป็นผู้ที่สิ้นกิเลสแล้ว การเกิดและการตายนี้เป็นผลของวิญญูะ เหมือนพระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก เวลาเรานี้ เรามีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เราต้องการแต่ตอนพระอาทิตย์ขึ้น แต่ตอนกลางวันเราไม่ต้องการเพราะมันร้อน แต่พอตอนเย็นเราก็ต้อง เห็นไหม

นี่เราลำเอียงในตัวเราเอง เราลำเอียงในหัวใจของเราเอง เพราะหัวใจของเรามันมีค้นหาความทะยานอยาก ฉะนั้น การเกิดและการตายมันถึงไม่พอใจใจ มันไม่พอใจ เพราะเราต้องการให้เกิดมาแล้วอยู่ค่าฟ้า เราเกิดมาแล้วมีแต่ความรุ่มเย็นเป็นสุข

ที่นี้การเกิดมันมีเหตุมีปัจจัย พอมีเหตุมีปัจจัย เราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพุทธศาสนานะ เราเกิดมาแล้วเรามีการกระทำ ถ้ามีการกระทำ คุณีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระอรหันต์ เวลาสิ้นกิเลสไปแล้วนะ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของพระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก นี่มันไม่เห็นค่ากับใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้น เห็นไหม การเกิดและการตายถึงเป็นสมมุติ การเกิดและการตายถึงว่าเป็นการหลอกกัน

เป็นการหลอก เห็นไหม หลอกความเป็นจริงนะ หลอกเพราะมันจริงตามสมมุติ ใจ เพราะมันเกิดจริงๆ และมันตายจริงๆ ถ้ามันเกิดจริงๆ ตายจริงๆ เราถึงมีความบีบคั้นของค้นหาความทะยานอยาก เราถึงได้มาทำบุญกุศลกันนี้ใจ เราถึงเสียสละ เราถึงได้ทำบุญกุศลเพื่อเป็นการฝึกใจเรา การฝึกใจเรา เห็นไหม เราเปิดกว้าง การเสียสละมันเปิดกว้าง แล้วเราไม่ต้องทำมาหากินเลยหรือ? เราไม่ต้องประกอบสัมมาอาชีพหรือ?

เราต้องประกอบสัมมาอาชีพะ ถ้าเราไม่ประกอบสัมมาอาชีพะเราจะเอาอะไรไปเสียสละ การเสียสละของที่รัก ของที่หวง การเสียสละ เราเสียสละออกไป แต่จิตใจคนที่ เป็นธรรม เห็นไหม จิตใจคนที่เขาเสียสละ เขาอยากเสียสละ เพราะสิ่งที่เสียสละออกไป นั้นเป็นผลประโยชน์ของเขา แต่ถ้าจิตใจที่ยังไม่เคยทำ การเสียสละนั้นแสนทุกข์แสนยาก

การเสียดสนั้น เพราะสิ่งที่ทำนี้เราไม่ต้องทำหน้าที่การงานเลยหรือ? เพราะเราทำหน้าที่การงานมา เราถึงมีสิ่งนั้นไปเสียดสนไป แต่ถ้าเราเป็นคนทุกข์ คนจนล่ะ? สิ่งที่เราเสียดสนไม่ได้ เราไม่มีสิ่งใดเสียดสน เห็นไหม เราทำไม่ได้ พอเราทำไม่ได้บีบมันบีบคั้นใจแล้ว มันน้อยเนื้อต่ำใจต่างๆ ฉะนั้น เวลาเห็นคนทำคุณงามความดี ให้อนุโมทนาไปกับเขา

คูลี “ทำทานร้อยพันพัน ไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง.. ศีลบริสุทธิ์ร้อยพันพัน ไม่เท่ากับทำความสงบของใจหนึ่ง” ถ้าใจมันสงบได้ ใจมีปัญหาได้ เห็นไหม สิ่งที่มีอนุโมทนามันออกมาจากใจใจ มันเป็นความจริงใจ

ถ้าเป็นความจริง สิ่งนั้นเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งนี้เราไม่ต้องทำหน้าที่การงานเลยหรือ? ต้อง! พอทำหน้าที่การงานไปแล้ว คูลีเกิดมาเป็นมนุษย์มีค่ามาก สิ่งที่มีค่ามาก แต่เราเอาสิ่งที่มีชีวิตนี้มาดำรงชีวิตของเรา หน้าที่การงานของเราเพื่อความสงบร่มเย็นในชีวิตของเรา ถ้าเกิดมีความสุขในชีวิตของเรา เราปรารถนาสิ่งนั้น แต่ถ้าจิตใจที่ละเอียดขึ้นไป เห็นไหม เขาปรารถนาถึงการสิ้นจากทุกข์

เกิด! เกิดมามีแต่ความพอใจ ชาติตระกูลนั้นมีแต่ความอึดอึดหัวใจ มีแต่ความชื่นใจ เห็นไหม แต่เราเกิดมาแล้ว สิ่งที่ว่าเกิดนะหน้าที่การงานของโลก แต่ถ้าใครมีจิตใจ มีสิ่งที่ว่าจิตใจเป็นหลักเป็นเกณฑ์ จะพยายามประพฤติปฏิบัติให้ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์

สิ่งที่ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ เห็นไหม เพราะความสุขทางโลกเราแสวงหาได้ ทางโลกเขาเสียดสนกันได้ ทางโลกเขาช่วยเหลือเอื้องานกันได้ แต่ความสุขโดยความเป็นจริงล่ะ? ความสุขโดยความเป็นจริง นี่สุขสิ่งใดเท่ากับความสงบไม่มี แล้วเวลาไปเห็นพระอยู่ในป่าในเขา ท่านบอกว่าท่านมีความรื่นเริง ท่านมีความสุข.. สุขจริงหรือเปล่า? สุขจริงหรือเปล่า?

ท่านสุขของท่านจริง เห็นไหม ท่านจะรักษาใจของท่านได้ พอรักษาใจของท่านได้ ท่านเอาใจของท่านออกหรือคั้น ออกประพฤติปฏิบัติ ออกแสวงหา ออกมีการกระทำอันนั้น

“นี่สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา”

การเกิดเป็นธรรมดา มันก็ต้องดับเป็นธรรมดา แล้วมันดับได้ไหมล่ะ? มันดับได้ไหม? คุณไปยืนกลางแดด เงามของเรามันต้องมีเป็นธรรมดา ถ้าจิตใจของเรามีภวาสวะ มีภพ มีความรู้สึก มีความนึกคิดอยู่ มันต้องมีผลกระทบแน่นอน

ในเมื่อมีความสุข ความทุกข์อยู่ เห็นไหม ในเมื่อมีความคิด มันต้องมีผลของความคิดนั้น ในเมื่อมีความกระทำนั้น มันต้องมีผลของการกระทำนั้น มันไม่มีอะไรสูญเปล่า มันไม่มีอะไรสิ่งที่ได้ฟรีมา ฉะนั้น พอจิตใจถ้ามันสงบเข้ามานะ ความสงบในใจเข้ามา มันจะรื้อค้นเข้ามาของมัน เห็นไหม ถ้ารื้อค้นเข้ามา..

นี่หน้าที่การงานของโลก เราจะบอกว่าเกิดมาต้องมีหน้าที่การงานไหม? ต้อง! ต้องมีหน้าที่การงาน แม้แต่พระบวชไป พระก็ต้องมีหน้าที่การงาน การงานของพระคืองานรื้อค้น เวลาถากเวลาถางเข้าไปที่หัวใจ โลกเขาทำสวนทำนาทำไร่ เขาได้อาหารมาเพื่อดำรงชีวิตของเขา พระเราใช้สติ ใช้ปัญญาถากถางเข้าไปที่หัวใจ ผลคือสติปัญญา ไถเข้าไปในความรูสึกนึกคิด เห็นไหม นี่ทำงานจากภายในขึ้นมา

ถ้างานภายใน นี่งานเหมือนกันนะ ถ้างานสิ่งนี้ทำถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ได้ การเกิดและการตายก็เหมือนพระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก แต่ถ้างานอย่างนี้ทำไม่ได้ พระอาทิตย์ขึ้นก็หัวนัวไปหมด พระอาทิตย์ส่องอยู่กลางหัวยังทุกข์มาก พระอาทิตย์จะตกยังอาลัยอาวรณ์ เพราะอะไร? เพราะเรามีความผูกพันในหัวใจเราใช่ไหม? เพราะสิ่งที่อยู่ในหัวใจมันยึดมั่นถือมั่นใช่ไหม?

นี่ในหน้าที่การงานของพระ หน้าที่การงานของนักบวช หน้าที่การงานของผู้ออกประพฤติปฏิบัติ นักพรต เห็นไหม ถ้าทำสิ่งนี้ได้ เวลาแท้กขึ้นนะ เวลาเราไปขึ้นแท้กชี้ ถ้าแท้กชี้ทำร้ายเรา แท้กชี้คนนั้นเขาก็ทำร้ายเรา เวลาเราขึ้นแท้กชี้ เราไปลืมนองไว้ที่แท้กชี้ นั้นเขา เราลืมนองไว้ เขาประกาศหาเจ้าของ เขาเอามาคืนเรา แท้กชี้ นั้นเป็นคนดี มันดีมาจากไหนล่ะ? มันดีมาจากไหน?

ในแท้กชี้ นั้นก็มีแท้กชี้ที่เขาทำร้ายคนอื่นเหมือนกัน ในแท้กชี้ นั้นเขาก็มีคนดีเหมือนกัน ชีวิตเราก็เหมือนกัน ชีวิตเรารุ่มๆ ดอนๆ เหมือนกัน ถ้าเราเปลี่ยนหัวใจเรา เราทำหัวใจเรา เห็นไหม เราจะเป็นคนดี เราจะเป็นคนดี การเป็นคนดีเป็นความดีของเราจะ

ถ้าเราดีของเรา เขาจะว่าเลวร้ายขนาดไหน เราจะส่งเสริมว่าเราดีขนาดไหน ความจริงมันก็คือความจริงนั่นล่ะ ความจริงเราต้องประพฤติปฏิบัติของเรา

ชีวิตนี้มีค่ามากเวลาการเกิด ถ้ามันเป็นการตายล่ะ? ถ้าตาย เห็นไหม ตายโดยสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้ว การเกิดและการตายนั้นพอกันที จบสิ้นกระบวนการของมัน แต่ถ้ามันยังไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์นะ การตายนั้นต้องตายแบบมีคุณค่า ถ้าการตายแบบมีคุณค่าตายแบบเพื่อประโยชน์ เวลาที่มีวิกฤตินะเขาไปช่วยเหลือเจือจาน เขาเสียสละของเขาเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของเขาเลย เขายอมเสียสละเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของสังคม เขาทำเพื่อใคร?

ถ้าเขาทำเพื่อสาธารณะๆ บุญกุศลนั้นเป็นนามธรรม เขาทำเพื่อสิ่งนั้น.. สิ่งที่เป็น การตาย ตายอย่างมีคุณค่า กับตายอย่างไม่มีคุณค่า ถ้าตายอย่างมีคุณค่าจะมีคุณค่ามาก แต่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ในการกระทำ การฆ่าที่ประเสริฐที่สุดคือการฆ่ากิเลส การทำลายปารกัญญาไม่ได้ทำลายต้นไม้มันแต่ต้นเดียว

การฆ่ากิเลส เวลาบุคลาธิษฐานต้องทำลงที่ใจ ต้องถากต้องถาง ถากถางนั้นเป็นกิริยาทั้งนั้น ถากถางนั้นเพราะกิเลสเป็นนามธรรม แต่กิเลสอาศัยความรู้สึกลึกซึ้งนี่ออกมาหาประโยชน์ นี่ภวาสวะ ภพ เห็นไหม อนุสัยมันนอนเนื่อง มันเหมือนฟอสซิลเหมือนต่างๆ ที่มันอยู่ในแร่ธาตุ มันจะแสดงตัวออกมาอย่างไรมันถึงจะมีปฏิกิริยาออกมา มันถึงจะแสดงพลังงานของมันออกมา

จิต เห็นไหม นี่กิเลสมันอยู่กับภวาสวะ มันอาศัยความรู้สึกลึกซึ้ง อาศัยความเป็นอยู่ของเรานี้แหละออกหากิน นี่คือกิเลสไง กิเลสเป็นนามธรรม แต่มันอาศัยความรู้สึกลึกซึ้งเรานี้แหละ เราถึงต้องดูแลความรู้สึกลึกซึ้งเข้าไป เพื่อสงบเข้าไป เพื่อจะเข้าไปสู่ตัวมัน แล้วเราจะเห็นคุณค่าของชีวิต

ชีวิตจะมีคุณค่ามาก ความรู้สึกลึกซึ้งนี้มีคุณค่ามาก แต่ถ้าเป็นความรู้สึกลึกซึ้งของกิเลส.. เราเกิดมานี้มันเป็นธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ของมนุษย์ มนุษย์มีความรู้สึกลึกซึ้ง นี่เป็นธรรมชาติ แต่ธรรมชาตินี้ เพราะเราเกิดมาพบพุทธศาสนา เราถึงดูแลของเรา เราถึงแก้ไขของเรา

นี่เปรียบเทียบ ถ้าคนเป็นธรรม เห็นไหม สรรพสิ่งนี้ ธรรมะมีอยู่โดยทั่วไป ถ้าจิตใจเป็นธรรม มันมองสิ่งใดแล้วมันเตือนตัวเองได้ เวลาเรากำหนด ถ้าเราไม่มีสติปัญญาของเรา เราต้องกำหนดมรณานุสติ ระลึกถึงความตาย ระลึกถึงความตาย พอระลึกถึงความตายขึ้นมา ชีวิตนี้เราจะต้องพลัดพราก การพลัดพรากเราควรจะทำสิ่งใด? มันเตือนสติได้ดีมากๆ เลย

แต่ถ้าคนเราอ่อนแอเนะ พอนึกถึงความตายแล้วมันขำอ่อน ดินอ่อนหมด มันทำอะไรไม่ได้ อันนั้นเราก็ทำอย่างอื่นขึ้นไป เพราะ! เพราะงานของใจ เวลามันเกิดทุกข์ เกิดสุข มันเกิดที่ใจ เราต้องใช้ใจของเราเป็นงานเข้ามา

นี่มรรคญาณๆ ที่เขาพูดกัน สิ่งต่างๆ ที่เราทำมันเป็นกิริยาภายนอกทั้งนั้นแหละ สัมมาอาชีวะเลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงต่างๆ ชอบ ต้นไม้มันก็เลี้ยงชีพชอบ มันดูดอาหารจากใต้ดิน มันไม่ทำลายใครเลย มันเติบโตขึ้นมาเพราะอาหารของมัน มันก็เลี้ยงชีพชอบของมัน ชอบ แล้วที่นี้เลี้ยงชีพชอบ ถึงเวลาแล้วเขาก็โค่นเอาต้นมันไปทำกระดาษ เอาต้นมันไปทำต่างๆ นั่นคือต้นไม้

เราเป็นคน นี่สิ่งที่มรรคญาณ เห็นไหม เลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงด้วยหน้าที่การงาน นี่เป็นเรื่องหน้าที่ของการดำรงชีวิตในโลก แต่หัวใจเรา คุณธรรม ศีลธรรมจริยธรรมมันจะเกิดขึ้นมาจากการกระทำของเรา เพื่อประโยชน์กับเราเนะ

นี่การเกิดและการตายให้มามีค่า เกิดมาเป็นคนก็ให้มามีค่า มีค่า มีการกระทำของเรา แล้วถ้าเราตายไป เห็นไหม เขาคิดถึง เขาอนุโมทนากับเรา ทั้งสังคมเขาสะเทือนใจจากการเสียสละของผู้ที่ตายคนนั้น เอวัง